

Recent relansata editură Cartea Românească a inițiat o colecție de cărți de poezie însoțite de un CD pe care autorii citesc o parte dintre poeme. Printre primii poeți tineri ai colecției – Răzvan Țupa, Elena Vlădăreanu, Dan Sociu și Claudiu Komartin – și un old timer: Emil Brumar; cartea se numește Submarinul erotic. În plus, de pe site-ul www.liter-net.ro, puteți descărca acum gratuit volumul Commedia dell'arte, o selecție din poeziile mai vechi și mai puțin cunoscute, în timp ce Editura Cartier a editat, în trei volume, Opera Poetică, integrala poeziei lui Emil Brumar.

Tocmai v-a apărut primul audio-book. Cum a fost experiența înregistrării poeziilor?

Poeziile din *Submarinul erotic* au apărut inițial în rubrica „Cerșetorul de cafea” din *România literară*, rubrică pe care o țin încă din 1992. Despre înregistrare, ce să spun, a fost chinuitoare. Mie nu-mi place să citesc poezii – nu am dicție și mă și plictisește –, or a trebuit să citesc mai multe pentru ca ei să aibă apoi de unde alege. Pe parcurs însă, am început să mă obișnuiesc și să citesc poeziile normal, cu un anume afect chiar.

Infernala comedie, *Submarinul erotic*... Ca și *Nora Iuga*, pe măsură ce îmbătrâniți, scrieți tot mai erotic.

Sonetele din *Infernala comedie* sînt scrise, de fapt, în 1978, într-o perioadă de mare disperare. Nu mai puteam scrie – ritm mai aveam în mine, dar parcă mă consumasem – și atunci am încercat să mă salvez cumva, folosind cuvintele nefolosite. Așa că perioada mea, declarat erotică, a fost cu adevărat în 1978. Cea latent erotică a fost tot timpul.

Nu v-a creat frustrări să știți că nu puteați publica acele sonete?

Tocmai pentru că știam că scriu pentru sertar îmi luasem o libertate deplină și puneam pe hîrtie absolut tot ce-mi trecea prin cap. Nu mai exista nici o cenzură și simțeam o plăcere extraordinară – plăcerea de a ști că nu poți fi publicat –, o plăcere bizară să știu că scriu numai și numai pentru mine. Unele sonete au rămas și neterminate, dar nu le-am continuat. Vremea lor trecuse, nu mai eram în acea stare. Și, oricum, nici nu le-am transcris pe toate, cred că mai sînt câteva, pe undeva.

„Pe cărțile mele oamenii au făcut dragoste...”

– interviu cu Emil BRUMARU –

V-ați folosit vreodată de propria poezie pentru a cuceri o femeie?

Da, dar nu am reușit să cuceresc pe nimeni. Mă mai întâlneam cu cineva care îmi spunea că *Detectivul Arthur* – carte pe care am scris-o pentru o actriță – l-a ajutat să cucerească nu știu ce femeie și că apoi s-a și căsătorit cu ea. Cu alte cuvinte, unii chiar făceau dragoste pe cărțile mele. Însă eu, pe bune, numai pe Tamara am cucerit-o cu poezia: era foarte tînără, avea 16-17 ani și era elevă... Dar, de fapt, eu nu scriam să cuceresc femei; poezia n-o scrii ca să cucerești femei! Ce, tu scrii texte ca să cucerești femei?

Nu scrii cu gîndul ăsta, dar se mai întîmplă. Cine a spus că scriitorii sînt niște bărbați tulburați de femei!?

Am trimis odată, Valeriei Seciu, niște poezii pe care i le-am și dedicat în volum; am scris și pentru Maia Morgenstern, însă nu le-am cucerit. La Valeria Seciu am ținut foarte mult. Îmi aduc aminte că după foarte mulți ani ne-am întîlnit la Iași, ea venise cu un spectacol în care recita împreună cu Ion Caramitru poezii de Eminescu și, după spectacol, m-am dus la ea în cabină. Stătea acolo foarte sfioasă și tot frumoasă era, iar eu i-am spus: „Știi, Valeria, eu chiar te-am iubit! Nu am scris pentru tine doar așa, de florile mărunții...” Dar ea, atunci, mi-a zis pe un ton ridicat: „Da, dar lu' aia de ce i-ai dedicat și ei poezii?”. Făcea pe geloasa...

Dacă tot am ajuns cu discuția aici, ce apreciați cel mai mult la o femeie?

La o femeie se poate aprecia absolut totul. Absolut totul: și sufletul, și trupul, și mintea...

Atunci, e ceva ce nu puteți suporta la o femeie?

Dacă-mi place, suport totul.

Citind cronicile scrise în timp la cărțile dvs., am observat că se concurează două interpretări: unii critici vorbesc despre melancolia singurătății, de o poezie a evaziunii, alți critici spun că e vorba despre joc, că poezia dvs. e, fundamental, ludică și senină.

Eu, cînd am fost fericit, atunci am scris cu adevărat poezie. Locuiam la Dolhasca și, pe vremea aceea, eram extrem de bucuros: țopăiam prin casă și îmi cîntam singur versurile. Toți scriau despre tristeți, toți erau abisali, era atunci un risu'-plînsu' în poeți... Dar eu am scris pe fericire și poezia mă făcea și mai fericit. Munceam mult la poeziile mele, le scriam și de cîte zece ori, apoi mi le citeam cu glas tare să văd cum sună...

Cum adică „cînd scriam cu adevărat”?

Cînd scriam nechinuit, ca după dictare. Scriam atunci

într-un fel de inspirație de moment: dacă nu notam imediat, pînă dimineața uitam. Și scriam într-o goană toate versurile care-mi treceau prin cap. Parcă poezia se scria singură! Lucram apoi la ea mult timp, așteptam cîte un cuvînt trei luni, poate chiar și o jumătate de an. Dar aveam timp atunci, știam și că nu pot publica... Am publicat primul meu volum de poezie la 31 de ani și nu pentru că nu am vrut. Nu se putea.

Care e cea mai mare satisfacție pe care ați avut-o ca scriitor?

Asta a fost cea mai mare satisfacție: că puteam scrie.

Dacă acum scrișul vă chinuie, de ce o mai faceți?

Păi, de fapt, nu mai scriu. Chiar dacă scriu săptămînal, acelea nu sînt poezii noi. Mai găsesc cîte o poezie prin casă, mereu dau peste poezii scrise cine știe cînd și le mai îndrept, le mai schimb un cuvînt...

Ați obosit?

Da, am obosit.

Atunci ce altceva ați putea face?

Aș putea să citesc, dar, știți, e foarte greu să te oprești din scris! Deși e foarte bine să te oprești cînd vezi că nu mai ești cel care erai odată. Trebuie să renunți, trebuie să-ți spui „gata!” într-o zi. Dar, apoi, ce să fac, ce să mai aștept!? Să scrii e un mod de a trăi și e greu să pui punct. Și apoi, se întîmplă ceva: dacă ai cîteva poezii foarte bune, ele luminează și restul. Pentru că nu poți scrie bine tot timpul. Ar fi monoton. Cum mi-a atras mie atenția cineva demult că la Eminescu plac și poeziile cele mai slabe.

Am avut o perioadă cînd nici n-am mai citit, iar acum sînt foarte multe cărți bune și nu știți ce să citești mai întii. Asta e drama celor în vîrstă: înainte n-au putut citi anume cărți, iar acum au apărut toate deodată. E ca și cum ai primi la același telefon mai multe apeluri în același timp: sună ocupat. Așa și cu cărțile. Mereu îmi propun să citesc niște autori vechi foarte buni, să-i citesc numai pe ei, dar ce mă fac cu scriitorii noi care, și ei, sînt foarte buni. Mi-ar trebui o selecție.

Sînteți apropiat de poeții tineri, dar și ei vă simpatizează, deși între poezia dvs. și poezia lor nu există nici o legătură.

Poate avem în comun latura erotică a limbajului, poate pentru că țin eu la dînșii și țin și ei la mine, nu știu... Oricum, simpatia lor mă obligă să mă țin tare în continuare. Sînt cîteva poeți tineri care îmi plac foarte mult și spun asta mereu. Îmi place Ruxandra Novac – îmi place și că arată mișto, dar îmi place și cum scrie – și îmi place și Acosmei, care e totuși bărbat, deci nu se poate spune că sînt îndrăgostit de el. Scrie puțin, are o singură carte de poezie. Poate o reeditează chiar Cartea Românească.

Sînteți simpatizat de mai toată lumea și vi se acordă multă atenție. Ca poet, aveți mai multe satisfacții acum decît înainte de '89?

Indiscutabil. Cu toate că atunci s-a scris mai mult despre mine. Poate și pentru că eu eram o ciudățenie. La cartea mea de debut s-au scris cam 40 de cronici și toate elogioase. Încă de atunci am fost băgat în seria poezilor serioși: Leonid Dimov, Șerban Foartă, Mircea Ivănescu. Numai lui Marin Mincu nu i-a plăcut și, cînd m-am întîlnit acum cu el, i-am spus că a fost cel mai tare dintre toți, pentru că și eu mă plictisesc cu poeziile mele. El zice însă că n-a scris. A scris și a avut dreptate.

Și acum se scrie despre mine – nu sufăr din cauza asta –, deși doar tu și Ion Bogdan Lefter ați apreciat sonetele *Infernalei comedii*. M-ai întrebat de frustrările mele de autor, uite: Simona Sora e singura mea frustrare, ea n-a scris niciodată despre cărțile mele. Crezi că e supărată cumva pe mine?

a consemnat Marius CHIVU

Basm

Pentru Valeria Seciu

Copil al blîndului Soare Apune,
Veniam spre tine ca o rugăciune.

Mă așteptai. Erai femeia dulce
Ce trebuia alături să se culce,

Nu în pămînt, ci-n aer, mult deasupra
Crinilor care-și înclinau, grei, cupa

În semn de despărțire și plecare
De lîngă mierea albelor izvoare.

Căci hărăzit ți-am fost. Și-anume,
Copil al blîndului Soare Apune,
Veniam spre tine ca o rugăciune...